

SIMBOLURI HERALDICE ACADEMICE NOI (I)

Dr. *Silviu ANDRIEȘ-TABAC*

THE NEW ACADEMICAL HERALDIC SYMBOLS (I)

The process of elaboration of the coats of arms and the flags of academics institutes is continuing. After the Institute of Cultural Heritage, two institutes of the Division of Economic and Mathematical Sciences approved their symbols.

The principal emblem of the symbols of Institute of Mathematics and Computer Science, created by Liudmila Burțeva, the author and the architect Sergius Ciocanu, is the image of a sphinx – the symbol of enigmatical and discrete knowledge.

The principal emblem of coat of arms and of flag of the Institute of Economics, Finances and Statistics, created by the author and Sergius Ciocanu, is the image of Juno Moneta – the Roman patron goddess of money and the minting of money.

În două articole precedente am prezentat primii pași făcuți de Academia de Științe a Moldovei și instituțiile din cadrul ei pe calea stabilirii unei heraldici clasice de factură europeană¹. În continuarea acestor contribuții intenționăm să facem cunoscute noile steme și drapele ale institutelor de cercetare definitivite pe parcurs. De data aceasta, ne vom referi la noile simboluri a două institute din cadrul Secției de Științe Economice și Matematice.

I. Stema și drapelul Institutului de Matematică și Informatică

Simbolurile Institutului de Matematică și Informatică, elaborate de dr. Liudmila Burțeva în colaborare cu subsemnatul și desenate de arhitectul dr. Sergius Ciocanu, au fost aprobate în ședința Comisiei Naționale de Heraldică a Republicii Moldova din 22 februarie 2008 (proces-verbal nr. 170–III) și de Consiliul științific al Institutului la 3 decembrie 2007.

¹ Silviu Andrieș-Tabac, *Simbolurile oficiale ale Academiei de Științe a Moldovei*, în „Akademos. Revistă de știință, inovare, cultură și artă”, 2006, nr. 2 (3), ediție aniversativă „A.Ș.M. la 60 de ani”, p. 6-13: 11 fig.; Idem, *Un nou pas în promovarea heraldicii academice: simbolurile Institutului Patrimoniului Cultural*, în „Akademos. Revistă de știință, inovare, cultură și artă”, 2008, nr. 1-2 (9), p. 108-109: 2 fig.

Stema reprezintă: în scut oval, pe albastru, sub o stea radioasă de argint cu șase raze, un sfînx culcat, de aur; deviza, pe o eșarfă de argint cu litere capitale albastre: „NON MULTA, SED MULTUM” (Nu multe, ci mult) (fig. 1).

Drapelul reprezintă o pânză dreptunghiulară (2:3), albastră, având în mijloc, în interiorul unei cunune ovale din două ramuri de măsline albe, sub o stea radioasă albă cu șase raze, un sfînx culcat, galben (fig. 2).

Explicația mobilelor este următoarea. Scutul oval și culoarea albastră a câmpului au aceeași semnificație ca și în simbolurile Academiei de Științe a Moldovei și alte institute².

Emblema principală a stemei este *sfinxul* – un monstru fabulos, având capul și pieptul unei femei, iar restul corpului de leu, și aripi de vultur – care simbolizează frecvent unitatea minții și corpului, înțelepciunea și puterea divină³. Prin tradiția grecească, sfinxul a devenit simbolul întrebărilor legate de existența umană, al întrebărilor existențiale la care omenirea este provocată să răspundă⁴. Sfinxul este și simbolul enigmei atotștiitoare și discrete. Pentru Institutul de Matematică și Informatică această emblemă a lucrurilor enigmatice este sugestivă și datorită faptului că unul din primele calculatoare din lume a purtat numele „Enigma”⁵. *Aurul* sfinxului accentuează inteligența, prestigiul, virtutea și grandoarea⁶ mobilei.

Cea de-a doua mobilă heraldică utilizată – *steaua radioasă de argint cu șase raze* – ca orișice astru este un simbol al luminii care străpunge întunericul, este o stea a științei și a cunoașterii.

Deviza „NON MULTA, SED MULTUM”⁷ (Nu multe, ci mult) exprimă ideea că nu mulțimea cunoștințelor contează, ci calitatea lor, și că trebuie să spui mult în cuvinte puține. În această stemă deviza aleasă subliniază faptul că matematica, prin mijloacele foarte laconice ale formulelor, este în stare să exprime legități cu caracter profund, poate chiar universal.

Drapelul a fost elaborat prin metoda desfacerii câmpului heraldic în câmp vexilar, la fel ca în cazul drapelului Academiei de Științe a Moldovei, mobilele heraldice fiind încadrate de o cunună ovală sugerând ovalul scutului, alcătuită din două ramuri de măslin, copacul zeiței Atena, protectoarea tuturor științelor.

² Vezi nota precedentă.

³ Л. С. Баешко, А. Н. Гордиенко, А. Н. Гордиенко, *Энциклопедия символов*, Москва, Смоленск, 2007, с. 140-141.

⁴ Hans Biedermann, *Dicționar de simboluri*, vol. II, București, Ed. Saeculum I. O., 2002, p. 395-396.

⁵ <http://www.computerhistory.org/exhibits/highlights/enigma.shtml>, extras la 17.10.2007.

⁶ Otfried Neubecker, *Le grand livre de l'Héraldique. L'histoire, l'art et la science du blazon*, Ed. Bordas, 1995, p. 86.

⁷ Quintilian, *De institutione oratoria*, X, 1, 59; Pliniu cel Tânăr, *Epistulae*, 7.

II. Stema și drapelul Institutului de Economie, Finanțe și Statistică

Simbolurile Institutului de Economie, Finanțe și Statistică, elaborate de subsemnatul și desenate de arhitectul dr. Sergius Ciocanu, au fost aprobate în ședința Comisiei Naționale de Heraldică a Republicii Moldova din 23 mai 2008 (proces-verbal nr. 170–III) și de Consiliul științific al Institutului în aceeași zi.

Stema reprezintă: *în scut oval, pe verde, zeița Iunona Moneta, în picioare, văzută din față, privind spre dreapta, purtând diademă, tunică, stolă și sandale, ținând o balanță în mâna dreaptă și cornul abundenței în cea stângă, totul de aur* (fig. 3).

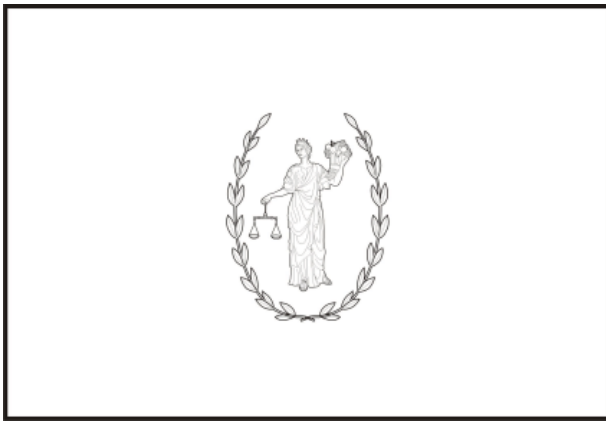

Drapelul reprezintă *o pânză dreptunghiulară (2:3), verde, având în mijloc, în interiorul unei cunune ovale din două ramuri de măslin, imaginea zeiței Iunona Moneta, în picioare, văzută din față, privind spre dreapta, purtând diademă, tunică, stolă și sandale, ținând o balanță în mâna dreaptă și cornul abundenței în cea stângă, totul galben*.

Explicația mobilelor este următoarea. Mobila principală a stemei este chipul zeiței *Iunona*, ca patroană a activităților financiare și economice în general. *Iunona* (Iuno)⁸ este zeița principală

⁸ Semnificațiile mitologice sunt selectate din: Victor Kernbach, *Dicționar de mitologie generală. Mituri. Divinități. Religii*, București, 1995, p. 279; Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, București, 1995, vol. 2, p. 160; *Wikipedia*, enciclopedie electronică liberă.

în mitologia romană, maica divină a lumii, protectoarea femeilor (mai ales măritate), soția lui Jupiter, cea care a dat numele său lunii iunie. Printre epitetele sale principale indicând ipostaze este și cel de *Iunona Moneta* (= cea care avertizează, cea care povățuiește). Epitetul numit o definește ca vestitoare a primejdiilor, în memoria găștelor ei care au salvat Roma de la invazia galică. În aceeași ipostază Iunona anunță romanilor un cutremur iminent. În legătură cu epitetul *Moneta* ne interesează cel mai mult, însă, templul Iunonei Moneta de pe Capitoliu, în care era instalată monetăria statului roman, Iunona Moneta devenind protectoarea finanțelor Romei. Urmare acestei amplasări geografice, banul ca noțiune generică s-a numit în limba latină *moneta*, de unde a pătruns în numeroase limbi moderne.⁹

⁹ Jean Haudry, *Juno Moneta, Aux sources de la monnaie*, 2002.

Iunona Moneta apare pe monezile romane în calitate de personificare a activității monetare, ca o zeiță stând alături de o grămadă de bani și purtând în mâini două atribute: *cântarul*, util la cântărirea monedei, și *cornul abundenței*, ca simbol al bogăției (fig. 5-6). Cu aceste atribute de bază a și fost preluată în stema Institutului, adăugându-i-se și un al treilea atribut – *diadema* – de asemenea uzual, cu care este încoronată și în alte ipostaze.

Aurul, ca smalt al mobilei principale și al atributelor ei a fost ales pentru că este culoarea metalului monetar omonim, simbol al bogăției, prosperității.

Culoarea verde în calitate de smalt al câmpului heraldic a fost aleasă pentru două dintre semnificațiile sale care pot accentua simbolismul Iunonei Moneta. Prima dintre acestea constă în faptul că verdele în semiotica culorilor contemporane este culoarea banilor și a jocurilor de noroc, iar cea de-a doua că este culoarea tinereții și vitalității¹⁰. Iunona era la origini și o zeiță a tinereții, iar numele ei provine, probabil, de la rădăcina protoindoeuropeană **yeu-* „forța vitală”, rădăcină care se poate regăsi și în cuvintele latine *iuvenis* („om tânăr”), *juvenil* ș.a. Semnificațiile heraldice uzuale ale verdelui sunt: libertate, frumusețe, bucurie, sănătate, speranță¹¹.

Drapelul a fost elaborat în baza stemei, prin aceeași metodă ca și în cazul precedent.

¹⁰ Michel Pastoureau, *Dictionnaire des couleurs de notre temps. Symbolique et société*, Paris, éd. Bonneton, 1992, p. 201-202.

¹¹ Ottfried Neubecker, *op. cit.*, p. 86.

Monede

Legendele figurilor:

1-2. Stema și drapelul Institutului de Matematică și Informatică;

3-4. Stema și drapelul Institutului de Economie, Finanțe și Statistică;

5-6. Monede romane cu Iunona Moneta:
5. Denar de argint de la Septimiu Sever, 194 e. n.;
6. Follis de billon de la Dioclețian, 302-303 e. n.